

Indochine Union postale
Un an... 8000 Un an... 10000
Six mois... 5000 Six mois... 6000

Annouces Légales
0850 la ligne de 6 points sur justification
de 9 cirotes quelle que soit la page.

Annouces Commerciales
On traite A forfait

NAM THU HAI 80 210
Ngày thứ hai
17 Novembre 1924

Tổng lý kiêm Chủ-Bà
NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

Le Courrier Indochinois

東法時報

HOI TUAN XUAT BAN BAN NGAY THU HAI, THU TU, THU SAU

BÁO QUÂN

71, đường Mac-Mahon, 71
SAIGON

Điện thoại (Téléphone)
86 324

GIÁ BÁN

Dông-Pháp Ngoại-Quốc
Mỗi năm... 8000 Mỗi năm... 10000
Năm năm... 5000 Năm năm... 6000

Mua báo phải trả tiền trước
Mandats và thư để gửi cho
M. NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

Cao tốc độ, việc buôn bán hay là việc gì
cũng thường nghĩ trước

MỘT CÁI CẢM TƯỞNG TRONG

KHI XEM LỄ ĐỊNH CHIẾN

Mỗi năm đến tới mừng mười
sáng mười một tháng Novembre
thì nhà-nước Langsa ăn mừng
lễ định-chiến. Đèn treo, cờ kéo,
súng nổ, kèn vang, thiên hạ đông
tây nô nức chen nhau như nước
chảy. Kỳ-giả cũng vì lòng mừng
cho cái hạnh-phước hòa-bình
của thế-giới, của Đại-pháp của
Việt-Nam, nên cùng bạn suốt
đêm đông chơi các nê. Tàu
chạy trên bờ, ngựa đi hồng
càng, bức tranh nhơn-tạo đến
thể là cùng, nhưng xem ra cũng
không lấy gì làm vui cho lắm,
mà có vui chăng là trước mắt
thiên hạ có hai cậu Annam
mang mặt nạ, nhẩy cả từng.

Xem tới đó kỳ-giả bắt nức
cười, nhưng ngảnh lại hàng
người mặt nạ, đêm có hàng
muôn, mà phải riêng một vài
đưa vô-trí kia sao.

Đối cảnh sanh tình động lòng
nghĩ ngợi, chợt nhớ tới chín
mười năm về trước, một cõi
Ấu-châu ngất trời gió bụi,
núi xương, sông huyết lại lã
khấp bờ, trên mặt biển Mediter-
ranée, giữa Ocean Atlantique,
trông không ngày nào là ngư
tiếng trống quân, ngừng cơn
mưa sắt. Trong mấy năm trời
tổn hao biết bao nhiêu sanh
mang, bỏ vãi ra biết mấy tiền
tài, vì công lý, vì nhơn-dân, mà
xưa dùi lá già-mang, nào kiệt-
sức, nào anh-tải, vùng tay múa
kim, đem tánh-mạng mà đến
on đất nước. Coi chết như vẽ,
quyết không cùng lủ bại tàn
chung đứng, trên dưới một lòng
chống bền vật cả, về vang thay
mà cũng đang súng bái thay
dân vật Thượng bang. Lại chợt
nhớ trong lúc ấy anh em Việt-
Nam ta cũng từng kẻ vai chen
bước giữa chốn vô đài, rả nhau
đáp ngãi đao thành cùng thầy
khai-hóa, kẻ có của chẳng tiếc
tiền, người đem thân đi giúp
việc, đánh bó nhà, bó cửa, bó
vợ, bó con, muốn đem đáp đầu
sống gió, chết thân cho mặt
tuyệt sương, nhọc chẳng từ,
còng chẳng nê, dứt nỗi nhớ,
đẹp nỗi sầu, vì Thượng-quốc
chia lo, chất gia tình đánh gât,
từng súng đã hết hồn như
dân Việt-Nam này mà biết vui
lòng theo nghĩa-vụ, như thế
cũng nên thương.

Trên đài kỷ niệm trận vong
tuông si hóm nay xem ra có vẻ
huy hoân lắm. Quan chánh
chủ hội ông Bouault có đọc
một bài diễn thuyết về sự nghĩa
khí-dũng cảm của các vị đã
liều mình vì nước. Trông khi
ông bước chững lên đài, con
mắt ông mơ màng như thấy
ông Đê-hử-Vi, ông Trần-thanh
Cần và một đội oan-hồn kia
bồng súng chào ông, mỉm cười
ngó ông, tỏ ra dấu vui mừng
đã được đem mình thay dân tộc
Việt-nam mà đến on Đại-pháp.
Trông tới tai ông vắng vắng
như nghe rằng: «Mười mấy
triệu anh em chúng tôi đây,
hằng là mười mấy triệu con
người biết ơn, biết nghĩa, biết
phải, biết không, biết mến người
giúp đỡ, biết quý kẻ dạy bày.
Mười mấy triệu anh em chúng

tôi đây là mười mấy triệu con
cháu của một dân tộc đã từng
ăn cay, ngậm đắng, nuốt giận
đeo hờn với sự ngang ngạnh
của Chi-na là quân đồng-vân vô
loại kia; ngày nay mười mấy
triệu anh em chúng tôi được
gặp thầy lành, bạn tốt, hướng
được không khí tự-do, kéo lên
con đường tấn hóa chắc hẳn
có ngày theo gót thầy mà lên
núi văn-minh. Chúng tôi nay
xin cúi đầu vì người sống mà
tỏ dạ với quí quan, và xin quí
quan tưởng tình chúng tôi, nhớ
tới giọt máu chúng tôi, mà dặt
đầu cho kẻ sống, chúng tôi đầu
ở chín suối mặc lòng chờ cùng
về tay mà reo tạ.

Một bài diễn thuyết của Quan
Bouault, một bài hát từ biệt
của ông Péguy thiết đủ làm
cho người ta nghe mà kinh mẩn,
mà xót thương, mà ai hoài,
trông như—trông như tới lúc
mấy ngàn anh em cùng bước
xuống tàu, phò tiếng con khỏe
vợ than theo giòng nước chảy,
trong ấy có một vài ông bạn
đồng song xếp nghiêng gât bút
theo giới chôn nhưng trường
khi chia tay đôi ngá có với dân
lại rằng: «Anh em ở lại bình
yên, chúng tôi đi đây chừng
trời mặt biển mưa dạn non
gươn, sự chết sống không
chứng, xin anh em đứng bên
dạ, chỉ ước sao cho anh em ở
nhà, được thầy khai-hóa một
bước một cao, thì chúng tôi
đầu có thể nào cũng yên lòng
nhắm mắt.

Than ôi! lời vĩnh quyết hồi
rành rành, giắc cứu tuyền đã bạc
bạc, không biết ngày bữa nay
là ngày ăn mừng lễ định-chiến,
hồn bạn có theo về cùng mười
mấy triệu anh em chia vui
chung thú, theo về xem muôn
dặm nước non nhà trong buổi
ngày nay. Kỳ-giả đương ngần
ngần ngơ ngơ, tơ tơ tưởng
trông, một mình đứng chỗ
đồng người mà hình như ở chốn
chùa thanh cảnh tịnh, bạn kỳ-
giả thấy vậy vỗ tay vào vai và
nói rằng: Quái anh sao sững
ngần đầu chỉ, cái cảnh tượng
ngày nay chưa đủ vui mắt của
anh sao? Vui lắm chứ, vì vui
lắm nên chỉ ngơ ngẩn làm. Ở
ông thân hòa bình, ở ông thân
hòa bình, cũng vì ông mà hai hết
mấy mươi triệu sanh linh, phá
tan biết bao nhiêu thành-quách,
một lần kỷ-niệm ông, là một
lần lay trời động đất, tựa núi
quần sông, cày nghiệt thay cho
ông! Ước gì trong cả thế gian
này đứng lại có ngày kỷ-niệm
ông giống ngày kỷ-niệm ông
hôm nay này, kỷ-giả xin thấp
hương mà lay cầu Thượng-đá.

HỒNG-TIÊU.

Cùng chừ độc-giã

Bản báo có nghĩ rằng một câu
thai có một câu đối xin đăng ra
sau này:

Câu thài:
Trời đầu phụ kẻ làm lành,
Nên chỉ xin khiến cho mình gặp ta.

Câu đối:
Ai đã kèm gì ai, làm kiếp đồng tiền
khôn lơn thiệt!

Ngôi nào giữ gìn và đổi chình,
bản báo xin tặng ở tháng nhựt
trình.

ĐỒN-BẢO.

VĂN-UYỄN

LỜI VỢ BÈ

Al về nhàn nhủ với phu lang,
Đã trời yêu nhau nỏ phụ phan!
Biếm sảng vì thương thân liên yếu,
Phân sơn chỉ để lốt dưng-nhan.
Lạnh lùng chen gối thương thay thiếp,
Vấn về An hao tể bầy chàng.
Dặt lỵ ước dầm lỵ củ,
Ai về nhàn nhủ với phu lang.

Nguyễn thị Ngọc Môn.

DỊCH CÔ THI

Thu cầm

Trên sông gió thổi lá cây bay,
Cánh biếc ve ngâm suốt tối ngày.
Non nỉ tuyết bao hơi cảm oán!
Người không sầu muộn để cho hay.

SÔNG SỞ

Sông Sở như tờ là biếc rơi,
Một đêm thương cảm biết bao lời.
Phát phơ mặt tóc sâu thêm trắng,
Nước cũ trôi thu mây đậm khơi.

Hồng-Tiêu.

GỢI CHO BẠN ĐỒNG TÂM

Màn-mặt báo mây ai trở gót,
Mặt mờ non nước từ vô dàu.
Mặt mờ rạch mắt người như cũ,
Nửa kiếp day dầm việc khác nhau.

Hồng-Tiêu.

Lo thể anh hùng không ngại dạ,
Thia tay trắng si cặng dòng châu.
Long-giang bạn cũ như cùng hồi,
Kiang: tỏ ngày nay trộm bạc đầu.

Viên-Tiễn.

NHỚ BẠN ĐỒNG HẠT

Thương nhau luôn những nhớ nhau
mà,
Nhớ nhau nhau mà hết lệ sa.
Nhớ trái cây trâm hôn núi Bát (1),
Nhớ con cá bóng nước sông Trà (2).
Đầy vừng trăng bạc lợt giơ ước,
Nhớ neo phàn kỷ dạ xót xa.
Ta vẫn nhớ người người vẫn nhớ,
Thương nhau luôn những nhớ nhau mà.

Trúc-Lâm.

HOA VÂN BÀI TRÊN

Cùng chung một dạ khác chi mà,
Hạt lệ riêng người hạt lệ sa!
Đỏ vòm mơ màng trăng Cỏ-lũy (3),
Đầy cơn tương tư nước sông Trà.
Bát nghìn trộm nhớ khi gần gũi,
Non nước thăm thương nỗi cách xa.
Năm vạn thì thầm lời nhàn nhủ,
Cùng chung một dạ khác chi mà!

Hồng-Tiêu.

(1) 2. Núi Bát và sông Trà - Kước ở tỉnh
Quảng Nam.

(3) Cỏ-lũy là một làng trong tỉnh Quảng Nam.

HƯỚNG TRUYỀN

Cuộc tam-quốc liên-minh ở cối Viên-dông

Ở cõi Viên - Đông này, thế nào rồi
nay mai cũng có cuộc liên-minh của
ba nước là Nhựt, Tàu và Nga. Ba nước
sở dĩ phải liên kết với nhau là do ở
Nhựt trước tiên. Nguyên do từ khi
người Mỹ trục xuất ba mươi vạn người
Nhựt về nước tới nay, người Nhựt lấy
lâm cảm tức vô cùng. Nước Nhựt mà
chưa dám khấn cự lại là bởi vì vừa
mới bị cái nạn động đất vừa xong, thể
lực suy di nhiều, cho nên phải tạm
thình trong ít lâu để thôi. Nếu cuộc
tam-quốc liên-minh mà lập thành, thì
nước Nhựt sau này đánh nhau với Mỹ
không còn lo ngại gì.

Và lại nước Nhựt có ý muốn
Phi-luật-Tân của Mỹ, vì nếu Mỹ giữ
Phi-luật-Tân thì Nhựt không thể nào
tìm cách khai khẩn những đất ở Borneo
và các miền gần đấy, mà nếu Nhựt
không có đất ở thì thiệt là rất nguy
cho hải-quân Nhựt.

Nghe đâu khi đại-sứ Nhựt tới
Phụng-Tiễn thương nghị với Trương-
tắc-Lâm và tôi Bắc-kính thượng-
thuyết với đại-sứ của chánh-phủ Xô-
Viết nước Nga, thì Tàu và Nga có ý
biếu đồng tình và tán-thành những dự
kiến của Nhựt.

Nếu đích thực như vậy, thì sớm tới
thế nào cuộc tam-quốc liên-minh cũng
thành vậy.

Tòa Nhựt-các môi nước Anh

Ông Baldwin là thủ-tướng nước Anh,
trong một bài diễn-văn đọc tại Guild-
hall đã truyền bố các dự-kiến của
mình, có ngỏ ý thân-thiện với quan
Herriot bên Pháp.

Báo Petit Parisien có thuật rằng ông
Baldwin lại có ý kết thân cả với nước
Belgique nữa.

Nếu nước Anh nước Pháp và nước
Belgique mà cùng đều thừa thuận
với nhau, thì cuộc hòa-bình của thế
giới mới giữ yên được.

Giúp đỡ đồng loại

Hội-đồng trị-sự hội « Đông-Pháp
Tương-Tế hội » (Association Mutuelle
des Indochinois) ở bên Pháp đang tổ-
chức một cuộc lạc-quyên để lấy tiền
giúp cho dân Trung-kỳ vừa bị cái nạn
bão lụt gần đây.

Cuộc lạc-quyên có chánh-phủ tán-
trợ và quan nguyên-thuộc địa Thượng-
thời Albert Sarraut đứng chủ-trương.

Người mình hoặc đi làm ăn, hoặc đi
học hành ở bên Pháp mà biết thương
đến kẻ ở nhà trong cơn tai nạn tìm
cách cứu trợ như vậy, làm lòng
nghĩa-hiệp thật là đáng phục thay!

Việc độc lập của Phi-luật-tân

Lâu nay ở Phi-luật-Tân, trong nước
lão nào cũng nhao nhao về sự xin độc

lập. Đảng cấp-liên ở Mỹ thì sẵn lòng
cho Phi-luật-Tân độc lập, còn đảng
quốc-dân thì không thuận.

Người Mỹ đối với cái vấn đề độc lập
ở Phi-luật-Tân định như sau này:

1. Nếu Phi-luật-Tân muốn độc lập thì
phải có các nước liệt cường ở cõi
Viên-dông này bảo-lãnh và công nhận
cho Phi-luật-Tân độc lập, vì Mỹ sợ rằng
nếu không có các nước liệt cường bảo-
lãnh thì sau này Phi-luật-Tân lại không
khỏi bị nước nào chiếm mất.

2. Cho Phi-luật-Tân tự-trị trong ba
mươi năm, song phải có một viên Toàn-
quyền người Mỹ trông nom để soát
các công việc tư-pháp và hành-chánh.

Tuy nhiên, đầu Phi-luật-Tân được
độc-lập hay không, cái đó còn trông ở
quan Thống-lãnh mới nước Mỹ định
lập.

Một người đàn bà can-dâm

Ở bên Trung-Huê, Trương-tắc-Lâm,
trong khi đánh nhau với Ngô-bội-Phu,
có hỏi mượn một người, trả tiền rất
nhiều, để ngồi trên tàu bay liên-trải
phá xuống làm hai thế quân của Ngô.

Trương kêu hoai mà không ai dám
lãnh việc đó. Sau có một người đàn-bà
Nhựt tên là Kibo xin nhận làm được
thỏa mãn.

Ai ai cũng đùa ngời khen cái tài can-
dâm của nhà nữ-lưu Nhựt.

Công văn lược lược

ĐỀ TÀI NGỎI

M. Nguyễn-thanh-Tùng, Giáo-tập hăng
năm đang dạy tại trường tỉnh Gò Công, vì
có đơn xin nên được đề tại ngỏ một năm
không lãnh lương.

TỪ CHỨC

M. Trần-văn-Vân, Giáo-tập hăng ở Bê-
liêu vì có đơn xin nên đã được từ chức.

THIỆN ĐỒ

M. Huỳnh-lưu-Phụng, Thư-ký hăng sáu
hết hạn nghỉ, nay bỏ đi lũng sự dưới quyền
quan Tham-biện hạt Tân-An.

M. Cao-thiện-Toàn, thầy thuốc thì sai
hạng nhĩ được nghỉ một năm không ăn
lương, thì đến 8 November 1924 của qua hết
hạn nghỉ, lại trở về nghề cũ.

M. Nguyễn-ngon-Thế, Tham-tá ở Tao-Tác
được phép nghỉ năm tháng 11 ngày, trong
thời hạn đó thì M. Thế được lãnh nửa phần
lương.

M. Ngô bá Vang, Thông-phán ngoại hăng
ở Tao-Tác được phép nghỉ 5 tháng 8 ngày
lãnh nửa lương kể từ ngày 1er Decembre
1924.

M. Trần-văn-Nhơn và Huỳnh-ngọc-Giê,
cố-bác cấp sự học Pháp-Việt được bổ làm
trợ-giáo hăng-bộ và do dưới quyền quan Tham-
biện hạt Bâch-lê bỏ dụng.

THANG THƯỢNG

Cố là thị Cho và cố Nguyễn thị Bạch, Nữ-
trợ-giáo hăng-bộ, đương dạy tại Long-truyền
được thăng chức Nữ-trợ-giáo thiết thọ hăng
lâm.

THU'ONG TÂM!

Khốn nạn thay nam này! T'âm
thiết thay nam này! đau đớn thay nam
này! Từ ngày là Từ tuần vừa dứt thì
nguyên giờ ác nghiệp, cơn mưa ác nghiệp
đã khởi sự nổi lên, một dải Trung-kỳ
tựa hồ như không chỗ nào là không
có, hết bão này, đến bão khác, qua
lũt nọ, sang lũt kia, tai ương dồn dập,
dân giả bún than, không còn cái cảnh-
tượng nào mà tiêu diêu đầu đón hơn
nữa. Ở Tam-quan thì bị nước nặng
đáng lên, gió càng lớn bao nhiêu, sóng
càng to bấy nhiêu, thuyền bè tan nát,
nhà cửa tốc trôi, còn trong giây phút
nữa, thì dân cư chốn ấy đã hóa làm
loài thủy-tộc! Ở Quỳnh-hương cũng quá
ở Tam-quan, ở Sông-cầu lại càng quá
ở Quỳnh-hương. Cứ như tin ở Huế gửi về
thì tỉnh Phú-Yên 1170 người chết đuối,
15.969 nhà đổ. Tỉnh Bình-dịnh 100
người chết đuối, trên ngàn cái nhà đổ.
Sự tai hại các tỉnh thì còn đang điều-
tra chưa kể đến. Ngoài nhà đổ người
chết, còn biết bao nhiêu người hại, còn
đường lộ hết, vật dụng tiêu hết, huê lợi
trôi hết, sức vật chết hết, người mất
lối không nơi chỉ, kẻ sống đó lại thấy
càng thêm cực: không cơm ăn, không
áo mặc, không nhà ở, không chỗ nương,
con mèo ngó cha, vợ khỏe nhìn chồng,
thì số người đói kia không thể kể
được.

Ôi, cũng tai, cũng nạn, cũng thiệt,
cũng đau, cũng một kiếp người, đồng
bào ta ở Trung-kỳ, nào có tội chi, mà
muốn phải cái tình-bình khốn-hư
đương ấy. Đồng-bào ở Trung-kỳ ta
vốn là giống dân tánh cần thời kiệm,
mà ngày nay đến nỗi phải kéo nhau ra
đồng, mò thì hột lúa rồi thì hột
lúa này lại là hột thối hột lép, thế
mà cũng gần gần lượm về nấu ăn
cho đầy bụng, cho qua ngày. Vô phước
tray làm một người dân Trung-kỳ
trong buổi này! Đồng-lòng thương xót,
quan Khâm-sứ Trung-kỳ bấy giờ có
phải mấy chiếc tàu chở lúa về Sông-
cầu Bình-dịnh phát chẩn, và tại Huế
có một hội đồng Trung-ương để
cứu những nhà bị nạn, song bác thì
tê chừng chắc không thể nào cho phụ
phl được.

Đồng-bào Nam-kỳ ta xưa nay vẫn có
tiếng là người nghĩa-hiệp, là người
nhơn-tử. Nghĩa hiệp đề ch'đ nào? Nhơn-
từ đề ch'đ nào? Ta ở đây này đó
hội cuộc chơi đây thừng trận cười
suốt đêm, ta phải nhớ đến anh em ta
đương chịu cái tình trạng lúa cò
cháy ruột, dao hàng cắt da; không
lẽ ta no mà nỏ dưng xa nhìn anh em
đói, ta ăn mà nỏ dưng xa nhìn anh
em lạnh, ta vui cười mà nỏ dưng xa nhìn
anh em than khóc bao giờ. Ta đối với
Bắc-kỳ, ta biết mở hội lạc-quyên thủy
tài, thì ta càng nên mở hội lạc-quyên
thuyền-Chánh-phủ cũng vui lòng tán
thành mà y cho. Đồng-bào Nam-kỳ ta
nên làm đi, cũng thật xứng, máu-mủ,
phải cũng sướng, khổ, nhọc, vịnh.
Cái nòng-nồi ai oán của anh em ở
Trung-kỳ ta như năm nay, thật không
còn chỗ nói, bên tai ta thường như
nghe vẫn vãn những tiếng rên la kêu
khóc, thướt mắt ta thường như thấy
là-lũ người đang người ốm yếu xanh
xao, bức ảnh nào-những sâu thẳm của
đồng bào ta bị nạn ngày nay ần liện

trong trí não ta, làm cho ta không thể
yên chịu ngồi ngó đặng. Đối với thời-
cuộc này duy trứn những cơn vô lương-
tâm vô trí thức thì mới làm mất ngó
tai diết đ'ợc mà thôi, chứ đã làm
người có chút cảm giác, có máu Lạc-
quyên, thì ai ai cũng biết thương em
anh, gĩa chung-tộc, có ít giúp ít, có
nhiều giúp nhiều, chia cơm xẻ áo cho
nhau, sót gạo giùm tiền cho nhau,
chung kết bè-từ-nhơn mà cứu vớt muôn
ngàn con người đương đói lạnh, nỏ
chìm trong biển khổ.

Đồng-bào ta bấy mau đi, đừng lấy
sự mới lạc-quyên thủy-nạn Bắc-kỳ,
hết một số tiền nhiều ít, mà dẫn-đá
thết chết lại không làm cái nghĩa-vụ
ở Quỳnh-hương. Cứ như tin ở Huế gửi về
thì tỉnh Phú-Yên 1170 người chết đuối,
15.969 nhà đổ. Tỉnh Bình-dịnh 100
người chết đuối, trên ngàn cái nhà đổ.
Sự tai hại các tỉnh thì còn đang điều-
tra chưa kể đến. Ngoài nhà đổ người
chết, còn biết bao nhiêu người hại, còn
đường lộ hết, vật dụng tiêu hết, huê lợi
trôi hết, sức vật chết hết, người mất
lối không nơi chỉ, kẻ sống đó lại thấy
càng thêm cực: không cơm ăn, không
áo mặc, không nhà ở, không chỗ nương,
con mèo ngó cha, vợ khỏe nhìn chồng,
thì số người đói kia không thể kể
được.

Ôi, cũng tai, cũng nạn, cũng thiệt,
cũng đau, cũng một kiếp người, đồng
bào ta ở Trung-kỳ, nào có tội chi, mà
muốn phải cái tình-bình khốn-hư
đương ấy. Đồng-bào ở Trung-kỳ ta
vốn là giống dân tánh cần thời kiệm,
mà ngày nay đến nỗi phải kéo nhau ra
đồng, mò thì hột lúa rồi thì hột
lúa này lại là hột thối hột lép, thế
mà cũng gần gần lượm về nấu ăn
cho đầy bụng, cho qua ngày. Vô phước
tray làm một người dân Trung-kỳ
trong buổi này! Đồng-lòng thương xót,
quan Khâm-sứ Trung-kỳ bấy giờ có
phải mấy chiếc tàu chở lúa về Sông-
cầu Bình-dịnh phát chẩn, và tại Huế
có một hội đồng Trung-ương để
cứu những nhà bị nạn, song bác thì
tê chừng chắc không thể nào cho phụ
phl được.

Đồng-bào Nam-kỳ ta xưa nay vẫn có
tiếng là người nghĩa-hiệp, là người
nhơn-tử. Nghĩa hiệp đề ch'đ nào? Nhơn-
từ đề ch'đ nào? Ta ở đây này đó
hội cuộc chơi đây thừng trận cười
suốt đêm, ta phải nhớ đến anh em ta
đương chịu cái tình trạng lúa cò
cháy ruột, dao hàng cắt da; không
lẽ ta no mà nỏ dưng xa nhìn anh em
đói, ta ăn mà nỏ dưng xa nhìn anh
em lạnh, ta vui cười mà nỏ dưng xa nhìn
anh em than khóc bao giờ. Ta đối với
Bắc-kỳ, ta biết mở hội lạc-quyên thủy
tài, thì ta càng nên mở hội lạc-quyên
thuyền-Chánh-phủ cũng vui lòng tán
thành mà y cho. Đồng-bào Nam-kỳ ta
nên làm đi, cũng thật xứng, máu-mủ,
phải cũng sướng, khổ, nhọc, vịnh.
Cái nòng-nồi ai oán của anh em ở
Trung-kỳ ta như năm nay, thật không
còn chỗ nói, bên tai ta thường như
nghe vẫn vãn những tiếng rên la kêu
khóc, thướt mắt ta thường như thấy
là-lũ người đang người ốm yếu xanh
xao, bức ảnh nào-những sâu thẳm của
đồng bào ta bị nạn ngày nay ần liện

trong trí não ta, làm cho ta không thể
yên chịu ngồi ngó đặng. Đối với thời-
cuộc này duy trứn những cơn vô lương-
tâm vô trí thức thì mới làm mất ngó
tai diết đ'ợc mà thôi, chứ đã làm
người có chút cảm giác, có máu Lạc-
quyên, thì ai ai cũng biết thương em
anh, gĩa chung-tộc, có ít giúp ít, có
nhiều giúp nhiều, chia cơm xẻ áo cho
nhau, sót gạo giùm tiền cho nhau,
chung kết bè-từ-nhơn mà cứu vớt muôn
ngàn con người đương đói lạnh, nỏ
chìm trong biển khổ.

Nhàn đàm

THAY MẶT CHO CHỒNG

Một hôm có Đào đến thăm có Hạnh,
gặp nhau tay bắt mặt mừng, có Hạnh
bên mời có Đào vào trong sa-lông đàm
đạo.

Có Đào liền nói với có Hạnh như
vậy:

— Ch'g' giờ quá, em phục lắm. Đón
bên mời em mà được như ch'g' vậy thiệt
t'c' có làm.

— Em khen ch'g', em nói ch'g' giỏi em
phục, mà em không ch'g' ch'g' hay giỏi
ra, em nói trống như thế, ch'g' lấy làm
thẹn lắm.

— Ừ phải. Em vô ý quá. Em khen
ch'g' là vì ch'g' biết đủ cảm kỷ thì họa,
ch'g' ở trong thì giỏi việc t'g' gia, mà ở
ngoài thì lại hay về việc giao-tiếp.

trong trí não ta, làm cho ta không thể
yên chịu ngồi ngó đặng. Đối với thời-
cuộc này duy trứn những cơn vô lương-
tâm vô trí thức thì mới làm mất ngó
tai diết đ'ợc mà thôi, chứ đã làm
người có chút cảm giác, có máu Lạc-
quyên, thì ai ai cũng biết thương em
anh, gĩa chung-tộc, có ít giúp ít, có
nhiều giúp nhiều, chia cơm xẻ áo cho
nhau, sót gạo giùm tiền cho nhau,
chung kết bè-từ-nhơn mà cứu vớt muôn
ngàn con người đương đói lạnh, nỏ
chìm trong biển khổ.

Đồng-bào ta bấy mau đi, đừng lấy
sự mới lạc-quyên thủy-nạn Bắc-kỳ,
hết một số tiền nhiều ít, mà dẫn-đá
thết chết lại không làm cái nghĩa-vụ
ở Quỳnh-hương. Cứ như tin ở Huế gửi về
thì tỉnh Phú-Yên 1170 người chết đuối,
15.969 nhà đổ. Tỉnh Bình-dịnh 100
người chết đuối, trên ngàn cái nhà đổ.
Sự tai hại các tỉnh thì còn đang điều-
tra chưa kể đến. Ngoài nhà đổ người
chết, còn biết bao nhiêu người hại, còn
đường lộ hết, vật dụng tiêu hết, huê lợi
trôi hết, sức vật chết hết, người mất
lối không nơi chỉ, kẻ sống đó lại thấy
càng thêm cực: không cơm ăn, không
áo mặc, không nhà ở, không chỗ nương,
con mèo ngó cha, vợ khỏe nhìn chồng,
thì số người đói kia không thể kể
được.

Ôi, cũng tai, cũng nạn, cũng thiệt,
cũng đau, cũng một kiếp người, đồng
bào ta ở Trung-kỳ, nào có tội chi, mà
muốn phải cái tình-bình khốn-hư
đương ấy. Đồng-bào ở Trung-kỳ ta
vốn là giống dân tánh cần thời kiệm,
mà ngày nay đến nỗi phải kéo nhau ra
đồng, mò thì hột lúa rồi thì hột
lúa này lại là hột thối hột lép, thế
mà cũng gần gần lượm về nấu ăn
cho đầy bụng, cho qua ngày. Vô phước
tray làm một người dân Trung-kỳ
trong buổi này! Đồng-lòng thương xót,
quan Khâm-sứ Trung-kỳ bấy giờ có
phải mấy chiếc tàu chở lúa về Sông-
cầu Bình-dịnh phát chẩn, và tại Huế
có một hội đồng Trung-ương để
cứu những nhà bị nạn, song bác thì
tê chừng chắc không thể nào cho phụ
phl được.

Đồng-bào Nam-kỳ ta xưa nay vẫn có
tiếng là người nghĩa-hiệp, là người
nhơn-tử. Nghĩa hiệp đề ch'đ nào? Nhơn-
từ đề ch'đ nào? Ta ở đây này đó
hội cuộc chơi đây thừng trận cười
suốt đêm, ta phải nhớ đến anh em ta
đương chịu cái tình trạng lúa cò
cháy ruột, dao hàng cắt da; không
lẽ ta no mà nỏ dưng xa nhìn anh em
đói, ta ăn mà nỏ dưng xa nhìn anh
em lạnh, ta vui cười mà nỏ dưng xa nhìn
anh em than khóc bao giờ. Ta đối với
Bắc-kỳ, ta biết mở hội lạc-quyên thủy
tài, thì ta càng nên mở hội lạc-quyên
thuyền-Chánh-phủ cũng vui lòng tán
thành mà y cho. Đồng-bào Nam-kỳ ta
nên làm đi, cũng thật xứng, máu-mủ,
phải cũng sướng, khổ, nhọc, vịnh.
Cái nòng-nồi ai oán của anh em ở
Trung-kỳ ta như năm nay, thật không
còn chỗ nói, bên tai ta thường như
nghe vẫn vãn những tiếng rên la kêu
khóc, thướt mắt ta thường như thấy
là-lũ người đang người ốm yếu xanh
xao, bức ảnh nào-những sâu thẳm của
đồng bào ta bị nạn ngày nay ần liện

trong trí não ta, làm cho ta không thể
yên chịu ngồi ngó đặng. Đối với thời-
cuộc này duy trứn những cơn vô lương-
tâm vô trí thức thì mới làm mất ngó
tai diết đ'ợc mà thôi, chứ đã làm
người có chút cảm giác, có máu Lạc-
quyên, thì ai ai cũng biết thương em
anh, gĩa chung-tộc, có ít giúp ít, có
nhiều giúp nhiều, chia cơm xẻ áo cho
nhau, sót gạo giùm tiền cho nhau,
chung kết bè-từ-nhơn mà cứu vớt muôn
ngàn con người đương đói lạnh, nỏ
chìm trong biển khổ.

Đồng-bào ta bấy mau đi, đừng lấy
sự mới lạc-quyên thủy-nạn Bắc-kỳ,
hết một số tiền nhiều ít, mà dẫn-đá
thết chết lại không làm cái nghĩa-vụ
ở Quỳnh-hương. Cứ như tin ở Huế gửi về
thì tỉnh Phú-Yên 1170 người chết đuối,
15.969 nhà đổ. Tỉnh Bình-dịnh 100
người chết đuối, trên ngàn cái nhà đổ.
Sự tai hại các tỉnh thì còn đang điều-
tra chưa kể đến. Ngoài nhà đổ người
chết, còn biết bao nhiêu người hại, còn
đường lộ hết, vật dụng tiêu hết, huê lợi
trôi hết, sức vật chết hết, người mất
lối không nơi chỉ, kẻ sống đó lại thấy
càng thêm cực: không cơm ăn, không
áo mặc, không nhà ở, không chỗ nương,
con mèo ngó cha, vợ khỏe nhìn chồng,
thì số người đói kia không thể kể
được.

Ôi, cũng tai, cũng nạn, cũng thiệt,
cũng đau, cũng một kiếp

XUỐNG THỊ MỘC CHAM VÀ CẦN CỬA

M. Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Sáng tạo năm 1900
Xưởng chính tại LAITHIEU (THUĐAUMOT) Quai 8, Outrey
Đường mé sông chợ đi ra

TIỆM NGÀNH CỎ TRƯ ĐỒ MÓN

1. Tại Mỹ Tho đường mé sông, nơi bến tàu và xe-hơi; 2. Tại Cần Thơ đường
mê sông, ngay cầu tàu của khách-trà; 3. Tại Trá Vinh đường cái, ngay Tòa B; 4.
Tại Mỹ Tho đường mé sông, nơi bến tàu.

Xưởng này có đóng sẵn đủ thứ bàn, ghế, tủ, v.v., đều dùng toàn cây
danh-mộc như: Trắc, Cẩm-lai và gỗ nhà chế tạo nhiều kiểu khác nhau, theo
hàng thật là tinh-vẻ, không hề giả-dối. Đây là danh-tiểu, được chú-qui
vị bảo gia khảm ngọc về sự kỳ công chế-tạo rất là lòng.

Kính mời quý khách đến xem chơi, hoặc mua hay là đặt theo ý, tại các
làng tiếp rước và hồi âm liền.

Mô-mat và dây thép tại đây: NGUYỄN-HIỆP-HÒA, Laithieu.

NHÀ SON MÀU XANH, tại PUGON
Bonnard số 90, Saigon

LÀ TIỆM

DÔNG-NAM-MỸ

Chuyên khắc các thương hiệu, đóng, có thể đóng gậy tây gậy ta, sơn đồ
đẹp, sơn nỉ, đủ kiểu, sơn PEI TRIE bên tay trái, sơn màu
kiểu nhiều màu, sơn màu đỏ, và sơn màu TRÁI VÀO
XUÂN, NINH THÁI, HÈS, TÂM, G. LONG, và sơn màu
ngon. Các loại sơn này, sơn đủ đủ đủ đủ đủ đủ
hình và theo phôi của khách. Nếu khách cần sơn
hình, xin mời quý khách đến xem.

Các thứ hàng của tiệm này, đều là của
nhà bán sỉ, và được sơn sơn sơn.

THUỐC RƠI VÀ THUỐC VẦN

DIANA

THUỐC VẦN

MONDIA

Ấy là thứ thuốc thật tốt hút đã ngon, mùi lại thơm
chẳng khô cổ. Nếu chưa dùng thì sẽ bằng lòng.

Có một mnh hãng Etablissements DUMAREST
d'Indochine Saigon và Pnom-Penh làm Đợt-lý

Một thứ trái quả từ này rất có lợi cho chân thân
của con người ta, nên người đời phải cho chắc rằng
thứ rượu Quả-từ này rất hay, bởi vì dùng trái
quả từ ép bỏ xác, lấy rọng nước của nó mà chế
luyện nên thứ rượu này, uống nó mùi rất thơm tho
ngon ngọt và gồm trị các chứng kể ra sau này:

Nhưt đau chóng mặt
Nhưt mỏi gáy xương
Họng khô, lưỡi khô.

Cũng thường nó thì mạnh phần người khí,
mạnh thì vị, ăn mau tiêu, và máu huyết chạy đều.
Nhưt đen ba con gái thường dùng nó chẳng
những là mạnh mẽ mà thôi, lại dùng sống lâu
nữa, thật trong hoàn cầu cho nó là một thứ rượu
vệ sinh rất hay, như chẳng tin lời xin mua dùng
thử thì biết.

Thuốc rượu này chẳng phải là vị thuốc.

Hiện tiệm CỬ-HIỆN

60 và 62, rue Marché, Cholon

Có trữ bán

F. MARTY

110, Boulevard Charner — SAIGON

Soleries — Dentelles — Broderies

Laine blanche et couleur

Toiles — Grottonne et batiste pour lingerie

Velours et Soleries pour robes

Soie d'Alger pour broder

Tissus et rideaux pour ameublement

Serviettes de toilette

Expéditions dans l'Intérieur

NHÀ MAY XAY LƯA KIM THỜI

NAM-THUAN-AN

M. NG.-CHIỀU-THÔNG

ở góc đường Bonnard

số đường Palikao

Dây thép nối số 729

Dây thép thường: Thợ Cholon

Bình-tây

Máy xay chạy bằng má-tơ điện-khi

lành báo

ANCIENNE MAISON PHU-TOAN

ĐÓNG GIẤY TAY

VÀ ANNAM

CHỤP HÌNH

VÀ RƠI

HÌNH RA LỚN

— SAIGON —

13-15 Rue Amiral Courbet (Maison Courbet)

BẾN LÒA KIỂU MỚI

THIẾT KẾ ĐẦU LÒA

Bến Lửa Kiểu Mới, Đèn Đèn

Bến Lửa Kiểu Mới

TRẦN-QUANG-NHIỆM

200, đường L'Esperance Saigon

FABRIQUE DE CIGARETTES

FANTAISE

Vente en gros

et détail

GRAVURE

sur

MÉTAL

et

MAHRE

TIỆM

LÀM NÓN

ĐỦ CÁC THỦ

Bán sỉ

có bán lẻ

Khắc các thứ của đồ

bằng đồng, bạc

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

đồng và bán cả các thứ

Thiết-nghiệp-xưởng

V. NAM & L. LUC FRERES

Đường Pellartin môn bài số 142-144

SAIGON

Bồn hiệu chuyên việc tu bổ máy

viết, tô-sắc đồ kiểm.

Rèn sắt bóng có các thứ kim khí

rất đẹp lạ.

Sửa ống và đồ các thứ kim khí

CHUYÊN NGHIỆP. — Máy dao lớn

nhỏ, mài kéo, dao cạo, v.v., dùng

máy điện đôi mài thật đẹp. — Souda-

re Antegime.

Rèn các đồ phụ tùng theo kiểu và

lưu thông và dùng đẹp.

BẾN GIƯỜNG SẮT

VÀ ĐỒ ĐONG NGOÀI HUỆ-VIÊN

LÀM ĐỒ BẮNG BẮT

Cửa ngõ rào sắt, cửa và rào sắt

đá kiểu đồ rào sắt.

Làm kiểu huệ-viên và kiểu thường.

Đang khóa và chìa khóa thiết chế.

Có làm đồ thau-lời (paratonnerre)

chế tạo và sửa máy móc xe-hơi, xe

máy hơi.

Làm đồ gởi đi Lục-tinh.

Công việc làm kỹ lưỡng mà giá rẻ.

TIỆM ĐÔNG XE

Sửa xe và bán đồ phụ tùng

đường L'Esperance môn bài 60 và 62

(Đất-bò) Saigon

Tân-văn-Hiệp, chủ tiệm

Kính công Lục-châu quý khách đừng

rủ: Tiệm tôi có đóng đủ kiểu xe như

là xe mới, xe hai bánh, xe ba bánh, xe

kéo và cũng có bán các thứ xe cũ sửa

lại chắc chắn; có bán đèn xe đồ kiểu,

bánh xe cao-su bằng cây gậy tỳ bên

tây chỗ lại, cao-su đặt để thay trong

bánh, kiềng đèn tay, đồ bắt

chức và xe sơn má bằng da

rất khéo và chắc, có bán yên cỡi,

chuông đạp hai tiến, bình dầu thấp

đèn khí để theo xe. Sơn xe — và sửa

xe.

Còn xin quý khách có dịp đến Đất-

bò xin ghé lại tiệm tôi một khi trước

oai công cuộc của tôi làm, sau có cần

dùng món chi da thiếu mua giúp làm

ngồi, thì tôi rất cảm ơn họ có, Còn

chứ quý khách ở xa muốn gởi thư

hỏi thăm món chi cũng gởi cá tôi sẽ

lòng hầu đáp.

Xin ghé mắt!!!

TÀI-PHÁT KHÁCH-LÀU

Của M. TRAN-XAO AN KHÁ

Kính công quý ông quý bà, quý thầy quý cô

cũng lục-châu quán-từ đừng rủ.

Bấy lâu nay tôi chán nghề sự chế khèn

thế cách của khách-lầu, nên nay tôi chẳng

né hao tốn rặng sức lập một cái phòng nhỏ

hiện. Tài-Phat Khách-Lầu ở tại trường

Tổng-đốc-Phường môn bài số 44 và 46 Cholon,

phòng vì rất thanh khiết lại sáng sủa, và

mát mẻ lắm, tiền phòng tôi tính rất nhàn

các nơi, cũng trở lại vật (bóng) đều dễ khiến,

quý-khách nghĩ nơi phòng đều đặn vừa ý.

Quý khách thưa dịp đến Cholon xin ghé lại

Tài-Phat Khách-Lầu — tìm nghĩ thì sao

quý khách cũng đừng vui lòng, đã ở gần gần

xe-lúa Cholon-Mỹ-tho cũng là bến xe-hơi đi

các nơi tiện bề cho quý khách.

Tôi cũng có lòng may mắn ý phục theo kiểu

Langsa và Annam đủ kiểu, lại có bán hàng

tàu, và hàng bắc tới nhưt hàng và bán đồ

củ-trang theo kiểu kiềng thời rất khéo, cóp

là xe máy và đồ phụ tùng, lại cũng có tiệm

bán cơm tây (restaurant) và bán cà-phê.

Vậy xin mời quý ông quý bà, quý thầy quý cô,

thưa lục-rành việc xin dời gót ngựa đến

tiệm tôi, thì tôi hết lòng hoan nghênh thăm

trưng.

Nay kính bệch

Chủ nhân TRAN-XAO AN KHÁ

CHANG-YE-ON ĐI TRƯỜNG-LAM

THỢ BÀN KIẾN CHUYÊN-MÔN

204, đường Marina. — CHOLON

Có sấm đồ đồ khí cụ theo kiềng thời

Có đồ thủ kiềng thượng hảo và gọng

thượng hảo.

CÓ CÁC PHÂN THƯỜNG

1. Giấy tới để ngày 22 août 1920 của quan

đốc-tơ Dejean cựu Quận-lý Nhà-thương

Đông-dải Saigon cho.

2. Bằng cấp để ngày 26 août 1921, của ông

Quenel cựu Thống-đốc Nam-kỳ ban cho

3. Bằng cấp để ngày 26 octobre 1921, của

ông Berger Maurice, cựu Đông-lý Phòng-

thương-mỹ Saigon.

4. Giấy tới để ngày 12 février 1922 của

quan Đốc-tơ Cassus, Quận-lý trường Y-viên

Hanoi.

5. Mảnh vàng và bằng-cấp mới-dai, Cao-

môn Long-biệt-thành để ngày 15 avril 1923,

thủ-đốc-rue Cap-mén ban cho.

LES BONNES CONSERVES FRANÇAISES

CASSEGRAIN

SIMPOSENT PARTOUT

QUALITÉ SUPÉRIEURE — COUT EXQUIS

Les conserves de toutes les LÉGUMES ÉPICÉES et à découper selon:

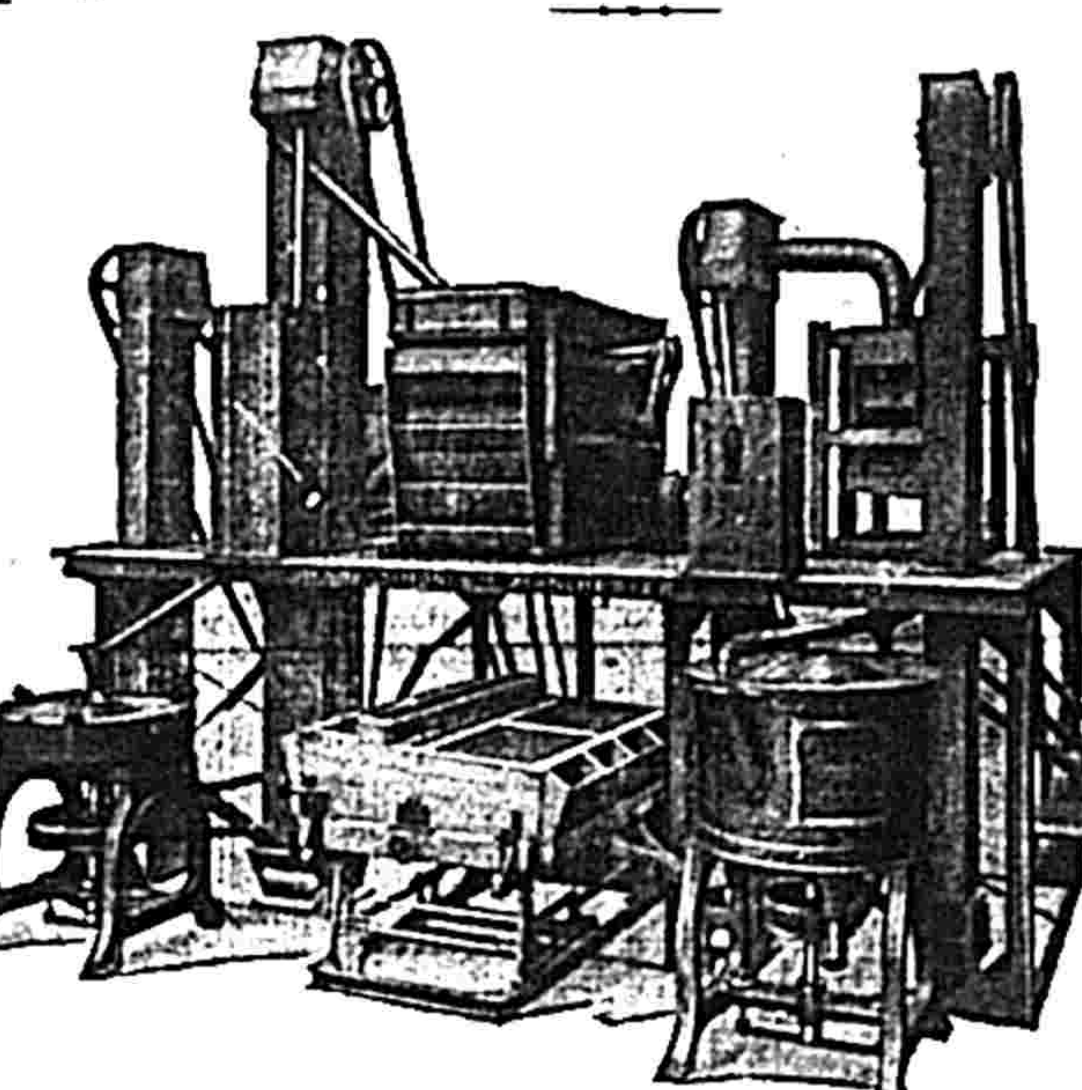
L. JACQUE & C.

A. DENHOLM

N° 36-38, Rue Lefebvre N° 36-38

SAIGON

THIỆN NGHIỆP

VỀ VIỆC RÁP

MÁY XAY

LỬA GẠO

Đã ráp xong

cái nhà máy

10 tấn cho

đến 100 tấn

ở tại

Đông-Pháp.

Cam kết

chắc chắn

